

15. Zahradil Jan, Plecity Petr, Adrian Petr and Bednar Miloslav «Manifest ceskeho eurorealismu» 2001. – P.13. – <http://www.ods.cz/docs/dokumenty/zahradil-manifest.pdf>

16. Volebni program ODS pro volby do Poslanecké sněmovny 2004 «Stejně šance pro všechny». – http://www.ods.cz/docs/programy/program_2004e.pdf

17. Hanley Sean. From Neo-Liberalism to national interests: ideology, strategy, and party development in the Euroscepticism of the Czech Right. East European Politics and Societies, 18 (3). SAGE publication: 2004. – P.513–548.

18. Přepis živě vysílaného rozhovoru Vaclava Klause pro BBC 10.06.2003. – <http://www.klaus.cz/clanky/474>

19. Program ČSSD 1991 «Cile a zásady Československe socialne demokraticke». – <http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/cile-a-zasady-ceskoslovenske-socialni-demokracie-1991/>

20. Volebni program ČSSD pro volby 1997 «Alternative pro nasi zemi». – <http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-ssd-pro-volby-1997/>

21. Volebni program ČSSD pro volby 2006. – <https://www.cssd.cz/data/files/volebni-program-2006.pdf>

22. Kopeček L. «Euroskeptici, europeaniste, euroentuziaste, eurofobove – jak s nimi pracovat?». Politologicky casopis (3). – Praha, 2004. – P.240–262.

23. KDU–CSL evropsky volebni program 2004. – <http://www.kdu.cz/default.asp?page=510&id=1022&IDC1=12127>

24. Volebni program KDU–CSL 2006 «Klidna sila». – <http://www.kdu-csl.cz/getattachment/6df00e14-9945-42ca-bce3-470b6b143390/Volebni-program-2006-2010.aspx>

25. «Politicky program:vize ekologicke demokracie», Strana Zelenych (2003). – <http://www.zeleni.cz/politicky-program-vize-ekologicke-demokracie/>

26. «Volebni program: kvalita zivota», Strana Zelenych (2006). – <http://strana.zeleni.cz/59/rubrika/volebni-program-2006-2009/>

27. Volebni program «S Unii do Unie», Unie svobody (2001). – www.unie.cz/index.php?typ=UEA&showid=83

28. Volebni program KSCM pro volby v roce 2006. – <https://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>

29. Volebni program KSCM pro volby do EP v roce 2004. – <https://www.kscm.cz/nasestrana/kscm-a-volby-dokumenty/volby-2004/evropsky-parlament/28372>

Kuznietsova K. I., assistant of the Department of International Organization and Diplomatic Service, Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), polivodakaty@gmail.com

The formation of the conceptual foundations of European integration policy of the Czech Republic

The aim of this article is to explore the formation of the conceptual foundations of European integration policy of the Czech Republic in the light of the vision by Czech political actors of prospects of European integration in the context of their interpretation of national interest. The study used the categorization proposed by the researcher M. Brown to define the vision of political actors. The author found that all political actors in Czech Republic were consolidated on the course of the Czech Republic's accession to the EU, but had different views on the mechanisms and instruments of integration policy.

Keywords: national interest, European Union, Czech Republic, discourse of political parties.

Кузнєцова Е. И., ассистентка кафедры международных организаций и дипломатической службы, Институт международных отношений Киевского национального университета им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), polivodakaty@gmail.com

Формирование концептуальных основ евроинтеграционной политики Чешской Республики

Исследован процесс формирования концептуальных основ евроинтеграционной политики Чешской Республики посредством восприятия чешскими политическими акторами перспектив европейской интеграции в контексте толкования ими национального интереса. В исследовании используется категоризация, предложенная М. Брауном для изучения восприятия чешских политических акторов. Автором было установлено, что все внешнеполитические акторы были едины касательно курса Чешской Республики на вступление в ЕС, но имели разное понимание механизмов и инструментов евроинтеграционной политики.

Ключевые слова: национальный интерес, Европейский Союз, Чешская Республика, дискурс политических партий.

УДК 327

Міфтахов Б. Г., студент, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), bmfiftakhov@gmail.com

ПАЦИФІСТСЬКІ НАСТРОЇ В НІМЕЦЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЯК БАР'ЄР ДЛЯ ПЕРЕХОДУ ДО НОВОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Здійснено спробу дослідити вплив пацифістських настроїв всередині німецького суспільства на трансформацію політики національної безпеки та оборони Федеративної Республіки Німеччини у зв'язку з новими викликами та загрозами. Вже відомо, що у 2016 році ФРН збирається кардинально переглянути власну стратегію безпеки і вірогідно, що саме тоді вперше буде відмінено обмеження на використання німецької армії за кордоном. Але на перешкоді до цієї трансформації може стати частина німецьких громадян, які досить критично оцінюють подібні нові прагнення уряду ФРН. Важливим є те, що за пацифістськими гаслами активістів часто можна помітити «хрестийський слід». Російська Федерація, неофіційно підтримуючи подібні акції, любить свої інтереси і тим самим перешкоджає військовому зміцненню ФРН.

Ключові слова: Німеччина, національна безпека ФРН, Бундесвер, Збройні сили ФРН, тероризм, армія, протести, Росія.

Події останніх років змусили багато країн переглянути власну політику національної безпеки, Федеративна Республіка Німеччини не є виключенням. Вона також активно трансформує свою систему забезпечення національної безпеки у відповідності з новими завданнями та викликами. Але всередині самої ФРН ці дії часто викликають досить негативні реакції у суспільстві, які, що цікаво, активно підтримуються ззовні ФРН.

Свій внесок у розгляд теми Бундесверу та національної безпеки Німеччини зробили Detlef Bald, Gregor Richter, Rolf Clement та інші; щодо вітчизняних дослідників даної тематики, то тут потрібно виділити В. П. Горбуліна, М. В. Сунгуровського, В. А. Ліпкана, В. О. Шишкіна. Але в загальному цю проблематику можна віднести до недостатньо вивчених, особливо з точки зору сучасного розвитку та перспектив.

Мета статті – дослідити роль пацифістських настроїв всередині німецького суспільства в процесі трансформації політики національної безпеки та оборони Федеративної Республіки Німеччини.

Формування концепції національної безпеки ФРН та реакцію на неї всередині німецького суспільства в першу чергу потрібно розглядати в історичній перспективі, враховуючи особливий статус країни після Другої світової війни, коли у 1955 році, в рік створення Бундесверу (Збройні сили), до Основного закону ФРН було внесено заборону на використання армії за межами Німеччини. А от рішення про скасування цієї поправки до Конституції ухвалили тільки 40 років потому, у 1994 році, від того часу Бундесвер може здійснювати операції за кордоном, але тільки спільно з союзниками і партнерами під егідою ООН, НАТО і ЄС [1].

Сьогодні ж, у зв'язку з новими викликами та загрозами, серед яких війна на сході України, зростаюча небезпека зі сторони Ісламської Держави, терористичні акти в Європі та інші, уряд ФРН змушений переглянути не тільки питання власної безпеки, а й взагалі місце країни на геополітичній карті світу. Як відомо, основні принципи національної безпеки Німеччини викладені в стратегічному документі, який має назву «Біла книга німецької політики безпеки і майбутнього Бундесверу». Він розробляється за поданням Міністра оборони ФРН на підставі рішення кабінету міністрів. Перша «Біла

книга» була опублікована в 1969 році, остання – у 2006. Перевидання цієї військової доктрини відбувається у разі істотних змін глобальної та регіональної військово-політичної та військово-стратегічної обстановки, виникненні нових загроз і т.д., як наприклад, сьогодні.

У ФРН вважають, що настав час для нової стратегії безпеки, тому що остання «Біла книга 2006 німецької політики безпеки і майбутнього Бундесверу» застаріла і потребує суттєвого оновлення. Розробка нової стратегії безпеки є логічним кроком після заяв міністра оборони Урули фон дер Лайен на початку 2015 року про те, що Німеччина готова створити нову «Білу книгу» про національну оборону, мотивуючи це тим, що «дії Росії стосовно України докорінно змінюють безпеку в Європі». Міністр підкреслила, що Німеччина готова брати на себе більшу відповідальність у світі, при цьому ФРН не перебільшує, але й не применшує свого значення [2; 3; 4].

Нову оборонну політику Німеччини можна визначити як більш агресивну та менш обмежену, тобто в ній будуть відсутні традиційні післявоєнні заборони, які були накладені на цю область зовнішньої політики ФРН. Це означає, що нова німецька стратегія безпеки виключить будь-які політичні, географічні або інші «табу» для здійснення військової інтервенції за кордоном, тобто у наступні роки захист національної безпеки Німеччини буде забезпечуватися і захищатися в будь-якій точці планети, у тому числі і за допомогою застосування Бундесверу. Одним з підтверджень цих намірів ФРН стало відправлення 1 грудня 2015 року 1200 військових, розвідувальних літаків і військового корабля для підтримки авіаударів по Ісламській Державі у Сирії [5].

Тим часом в громадянському суспільстві всі ці кроки сприймаються досить негативно, що змушує уряд ФРН дуже обережно підходити до питань збільшення фінансування Бундесверу і військових місій за кордоном. Останні роки в Німеччині набирає популярності пацифістський рух, який направлений не тільки проти збільшення військового фінансування, або розширення його повноважень, мова іноді йде навіть про скасування Бундесверу як інституту. Прихильники ідеї привертають увагу в різний спосіб, починаючи від листівок і графіті, закінчуючи вуличними акціями, флешмобами і мітингами.

Серед вимог, які суспільство висуває керівництву держави, найчастіше лунають наступні:

- зупинити військові операції Бундесверу в Сирії, Іраку та Малі;
- повернути додому всіх німецьких солдат з-за кордону;
- припинити експорт зброї в Саудівську Аравію, Туреччину, Об'єднані Арабські Емірати і Катар;
- не тільки зменшити фінансові витрати на армію, а взагалі почати розформовувати Бундесвер [6].

Бундесвер, в свою чергу, мусить відповідати на подібні акції, і з кожним днем витрачає все більше коштів на те, щоб переконати громадськість у правильності своїх дій. За 2015 рік Збройні сили ФРН витратили більше 20 млн. євро на PR-кампанію, яка з одного боку агітує служити в Бундесвері, а з іншого – пояснює політику нарощування сили [7].

Останнім часом конфлікт між Бундесвером і представниками німецького суспільства перейшов в

абсолютно нову площину, тепер це не просто мітинги і реакція на них прес-служби уряду, а справжні змагання розуму і креативу. Наприклад, восени 2015-го року по Німеччині прокотилася хвиля мітингів проти Бундесверу, після цього збройні сили ФРН випустили серію білбордів, на яких був наступний надпис: «Ми воюємо також за те, щоб ти міг бути проти нас». У відповідь активісти почали свою серію плакатів з такою ж зовнішньою стилістикою, але з всесвітньо відомою цитатою проти війни у В'єтнамі: «Bombing for peace is like fucking for virginity». Також активно використовувалось гасло: «Бліцкриг в Сирії: дідуся пишався б».

Наразі основною рушійною силою подібних протестів виступає організація «Координація за мир» (Berliner Friedenskoordination, FRIKO), яка разом з опозиційною партією «Die Linke» («Ліві»), об'єднує численні антифашистські і антивоєнні громадські організації в Німеччині в рух «Ні участі бундесверу в Сирії».

Але якщо детальніше заглибитись в склад, ідеї та історію організації «Координація за мир», то за пацифістськими гаслами активістів часто можна помітити «російський слід».

По-перше, в ідеях та цілях «FRIKO» присутні не тільки заклики до припинення війни. Ця організація активно протестує проти розширення НАТО та ЄС на Схід, мотивуючи це тим, що подібна експансія приводить до напруженості і ескалації в регіоні. Подібні звинувачення дублюють риторика Російської Федерації.

По-друге, однією з рушійних сил цих протестів є опозиційна партія «Die Linke» («Ліві»), яка відома своєю симпатією до Росії. Саме ця партія є однією з найбільш агресивно налаштованих до України сил Німеччини. Відомо, що у лютому минулого року двоє депутатів Бундестагу від Ліві партії здійснили подорож на Донбас на підтримку проросійських бойовиків. Депутати в'їхали з російської території, порушивши таким чином українське законодавство. А в січні 2016 року під час конференції за участі лідерів німецької Ліві партії відбувся відеочат з командиром сепаратистського батальйону «Призрак», де було зазначено, що «уряд у Києві є відвертими нацистами. А з нацистами не можна вести переговори, їх можна лише перемогти».

Можна стверджувати, що Російській Федерації на сьогоднішній день дуже вигідно підтримувати різноманітні пацифістські чи псевдопацифістські рухи, бо перехід ФРН до нової політики безпеки в першу чергу може вплинути на РФ. Як відомо, у «Білій книзі 2006» Росія названа «пріоритетним партнером», із яким потрібно розвивати тісне співробітництво в рамках Європейського Союзу та НАТО. Вважається, що у новому безпековому виданні ФРН такого формулювання вже точно не буде.

Наразі обом сторонам дуже важливо отримати симпатію простих німців, але Бундесвер точно не пустить цю ситуацію на самоплив, а продовжить працювати над власною інформаційною кампанією. За даними ресурсу Die Welt, 56% опитаних жителів ФРН підтримують розширення Бундесверу, а 30% вважають цю ідею неправильною, тож основною цільовою аудиторією уряду ФРН залишається ті 14%, які ще не визначились [8].

Резюмуючи, можна сказати, що порушення Росією правил гри в Європі, ситуація з біженцями, листопадові

події в Парижі і глобальне зростання терористичних загроз дає Міністерству оборони ФРН незаперечні аргументи в дискусії навколо майбутнього Бундесверу і національної безпеки Німеччини. Єдиною перепоною для цього можуть стати негативні настрої у суспільстві, які до того ж активно підтримуються ззовні. Сьогодні Бундесверу вдається з ними впоратися, але у майбутньому це може стати великою проблемою, шлях до вирішення якої лежить тільки у постійній роз'яснювальній роботі і агітації.

Список використаних джерел

1. Die Bundeswehr [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP3I5EyrpHK9pNyydL3izOSM1KKM1MyS4oL8nMySzGy9pNK8INTi8tSMIv2CbEdFAJ8b1rU!/.
2. Жолквер Н. Кремль побудил Берлин изменить военную доктрину [Електронний ресурс] / Никита Жолквер. – 2015. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1EdLa>.
3. Степовик М. Міноборони ФРН розробляє нову стратегію щодо Росії [Електронний ресурс] / М. Степовик, А. Грабська. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1EdLC>.
4. Im Video erklärt: So entsteht das Weißbuch 2016 [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c5/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gnC58QHYNLIyMXd3NjA8dAi2BHMxdjA3cvM6B8pFm8AQ7gaEBAAd3BKqn6kfpQ5TjVOBvoh-pFO-n4e-bmp-gW5EeWGFo6KAeZc3U4!dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/.
5. Прокопчук Д. Уряд Німеччини схвалив мандат на участь Бундесверу в операції в Сирії [Електронний ресурс] / Дмитро Прокопчук. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1HF9c>.
6. KRIEG IST TERROR! Damit muss Schluss sein! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.frikoberlin.de/oster/2016/oster2016.html>.
7. Peters J. Rätsel um Anti-Bundeswehr-Plakate [Електронний ресурс] / Jana Peters. – 2015. – Режим доступу: <http://www.freiepresse.de/LOKALES/CHEMNITZ/Raetsel-um-Anti-Bundeswehr-Plakate-artikel9381674.php>.
8. Mehrheit der Deutschen will größere Bundeswehr [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://www.welt.de/politik/deutschland/article150332595/Mehrheit-der-Deutschen-will-groessere-Bundeswehr.html>.

References

1. Die Bundeswehr [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c4/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP3I5EyrpHK9pNyydL3izOSM1KKM1MyS4oL8nMySzGy9pNK8INTi8tSMIv2CbEdFAJ8b1rU!/.
2. Zholkver N. Kreml' pobudyl Berlyn yzmenyt' voennuyu doktrynu [Elektronnyy resurs] / Nykyta Zholkver. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://dw.com/p/1EdLa>.
3. Stepovyk M. Minoborony FRN rozroblyaye novu stratehiyu shchodo Rosiyi [Elektronnyy resurs] / M. Stepovyk, A. Hrab's'ka. – Rezhym dostupu: <http://dw.com/p/1EdLC>.
4. Im Video erklärt: So entsteht das Weißbuch 2016 [Elektronnyy resurs]. – 2015. – Rezhym dostupu: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/!ut/p/c5/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gnC58QHYNLIyMXd3NjA8dAi2BHMxdjA3cvM6B8pFm8AQ7gaEBAAd3BKqn6kfpQ5TjVOBvoh-pFO-n4e-bmp-gW5EeWGFo6KAeZc3U4!dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/.
5. Prokopchuk D. Uryad Nimechchyny skhvalyv mandat na uchast' Bundesveru v operatsiyi v Syriyi [Elektronnyy resurs] / Dmytro Prokopchuk. – Rezhym dostupu: <http://dw.com/p/1HF9c>.
6. KRIEG IST TERROR! Damit muss Schluss sein! [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.frikoberlin.de/oster/2016/oster2016.html>.
7. Peters J. Rätsel um Anti-Bundeswehr-Plakate [Elektronnyy resurs] / Jana Peters. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://www.freiepresse.de/LOKALES/CHEMNITZ/Raetsel-um-Anti-Bundeswehr-Plakate-artikel9381674.php>.
8. Mehrheit der Deutschen will größere Bundeswehr [Elektronnyy resurs]. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://www.welt.de/politik/deutschland/article150332595/Mehrheit-der-Deutschen-will-groessere-Bundeswehr.html>.

Miftakhov B. G., student, Institute of International Relations of Kyiv National Taras Shevchenko University (Ukraine, Kyiv), bmiftakhov@gmail.com

Pacifist sentiment in the German society as a barrier to transition to a new national security policy

The present article deals with influence of pacifist mood of German society and research of the national security policy transformation of the Federal Republic of Germany in a view of new challenges and threats. It is known that the Federal Republic of Germany is about to revise dramatically its security strategy in 2016, and, apparently, there will be an attempt to let down the bars of German armed forces abroad. The stumbling block of this transformation are German citizens, who criticize such aspirations of the government. It is important to mention that those pacific mood is frequently followed by traces of Russian influence. With unofficial support of pacific actions, Russian Federation is lobbying its interests, which leads to prevention of military strengthening of Germany.

Keywords: Germany, national security, FRG, threats, ISIS, terrorism, army, armed forces, demonstrations, Russia.

Мифтахов Б. Г., студент, Институт международных отношений Киевского национального университета им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), bmiftakhov@gmail.com

Пацифистские настроения в немецком обществе как барьер для перехода к новой политике национальной безопасности

Предпринята попытка исследовать влияние пацифистских настроений внутри немецкого общества на трансформацию политики национальной безопасности и обороны Федеративной Республики Германии в связи с новыми вызовами и угрозами. Уже известно, что в 2016 году ФРГ собирается кардинально пересмотреть собственную стратегию безопасности и вероятно, что именно тогда впервые будет отменено ограничение на использование немецкой армии за рубежом. Но на пути к этой трансформации может стать часть немецких граждан, которые достаточно критически оценивают подобные новые стреления правительства ФРГ. Важно то, что за пацифистскими лозунгами активистов часто скрывается российский след. Российская Федерация поддерживает подобные акции, лоббирует свои интересы и тем самым препятствует военному укреплению ФРГ.

Ключевые слова: Германия, национальная безопасность ФРГ, Бундесвер, терроризм, армия, Вооруженные силы ФРГ, протесты, Россия.

* * *

УДК 378.09(438)

Висоцька Г. В.,

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили (Україна, Миколаїв), g.visotskaya@gmail.com

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Багато українських студентів прагнуть отримати вищу освіту високого рівня саме в Республіці Польща. З кожним роком кількість таких студентів зростає. Саме цей факт зумовлює необхідність ознайомлення з системою вищої освіти Республіки Польща. У даній статті проаналізовано систему вищої освіти Республіки Польща після підписання Болонської декларації. Висвітлені особливості навчального процесу у вищих навчальних закладах Польщі. Детально висвітлюються етапи навчання в університетах Республіки Польща. Поділ періоду навчання на цикли аналізується у статті. Розглядаються категорії польських навчальних закладів. Пояснюється поняття «автономія вищих навчальних закладів». Проаналізовані особливості вступу іноземних громадян до вищих навчальних закладів Республіки Польща та умови, які їм будуть надані під час навчання. Особливості навчання за Європейською кредитно-трансферною системою (ECTS) розглядаються у статті.

Ключові слова: система вищої освіти, Республіка Польща, Болонський процес, Європейська кредитно-трансферна система.

У основі Болонського процесу лежить переконання, яке поділяється багатьма європейськими країнами та міжнародними академічними організаціями, що в епоху глобалізації слід прагнути максимальної сумісності систем вищої освіти. Це дозволить усім учасникам процесу повною мірою скористатися перевагами культурної різноманітності, відмінностей у традиціях